

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ СТИЛІСТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Анжеліка Попович

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

(Кам'янець-Подільський)

Базовим принципом Європейського простору вищої освіти є «навчання, орієнтоване на студента» – студентоцентроване, яке підвищує самостійність студента та його критичну здатність, зорієнтовану на результат. Студенти мають стати активними і вдумливими учасниками освітнього процесу, вміти аналізувати й розуміти навчальний матеріал та критично його оцінювати, розв'язувати різноманітні проблеми й ситуації, підвищувати відповідальність і самостійність [1, с. 13-14]. Студентоцентрований підхід дозволяє розвинути інтегральні, загальні (універсальні) та спеціальні (академічні, фахові, предметні) компетентності.

Професійні компетентності майбутніх учителів української мови і літератури досліджують В. Бадер, З. Бакум, О. Біляєв, Н. Голуб, О. Горошкіна, Т. Донченко, В. Дороз, С. Караман, В. Мельничайко, А. Нікітіна, Н. Остапенко, М. Пентиліук, О. Семенов, Т. Симоненко, І. Соколова, І. Хом'як, Г. Шелехова та інші.

Мета нашої розвідки – проаналізувати формування загальних, інструментальних, системних і фахових компетентностей при вивченні стилістики української мови у вищій школі.

Здобуття фаху вчителя української мови і літератури зреалізовується насамперед через засвоєння професійно-орієнтованих дисциплін мовознавчого та літературознавчого циклів і ґрунтовне вивчення лінгвістичних одиниць усіх рівнів національної мови. Стилїстика української мови – завершальна й узагальнювальна прикладна мовознавча дисциплїна.

Важливим принципом компетентнісного підходу є перетворення здобувачів вищої освіти з об'єкта в суб'єкт навчання: компетентності не можна прищепити, їх може сформувати тільки студент за допомогою викладача.

Вдало організована робота зі стилістики дозволяє виформувати низку компетентностей, зокрема такі загальні компетентності, як здатність до навчання, креативність, володіння технологіями пошуку інформації, гнучкість мислення тощо.

Майбутні вчителі української мови і літератури при підготовці до занять зі стилістики готують відповіді на теоретичні питання, тому опрацьовують основну літературу і наукові публікації у фахових часописах, укладають списки бібліографічних джерел, пишуть анотації статей і рецензії. Отож, набувають інструментальних компетентностей: здатність до аналізу й синтезу, організації та планування, засвоєння основних базових знань зі стилістики, навички управління інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел), розв'язання проблем, планування та управління часом.

Системні компетентності (здатність застосовувати знання на практиці, дослідницькі навички та вміння, здатність до навчання, здатність працювати самостійно, турбота про якість, бажання досягти успіху) здобуваються через здійснення порівняльного аналізу різних поглядів науковців на одне і теж питання та опонування їм, виконання стилістичного аналізу текстів різних стилів, добір із творів сучасних письменників прикладів використання тропів і фігур стилістичного синтаксису і т. ін.

Водночас формуються такі фахові компетентності, як наявність теоретичного підґрунтя з основних розділів стилістики, отримання практичних навичок зі стилістичного аналізу тексту, редагування текстів, конструювання стилістично довершеного тексту, здатність систематизувати й інтерпретувати наукові дані та формулювати судження,

що віддзеркалюють наукові проблеми, здатність комунікувати, використовуючи певну інформацію.

Уміння демонструвати знання стилістичної теорії та розуміння основних фактів, концепцій, правил і теорій, застосовувати знання для розв'язання суперечливих питань (щодо виокремлення функціональних стилів, трансформації фразеологічних одиниць), навички аналізу, інтерпретації та синтезу інформації, презентації наукового матеріалу і аргументів засвідчують сформованість фахових когнітивних компетентностей зі стилістики.

Вагомими для майбутніх учителів-філологів є набуття практичних компетентностей, зокрема дотримання стилістичних норм сучасної української літературної мови, використання мовних засобів відповідно до мети, умов і ситуації спілкування та вміння пояснювати.

Отже, зацікавленість, ступінь самостійності, усвідомленість і активність студентів під час вивчення стилістики української мови залежить від способів організації їх діяльності, форм і методів контролю, від їх умотивованості й ставлення до своїх результатів.

Сучасний етап розвитку методики навчання у вищій школі висуває нові вимоги до визначення мети навчання. Змінюються акценти з отримання комплексу знань на компетентнісний підхід до освіти, тому основним результатом освітньої діяльності стає формування ключових компетентностей.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система: довідник користувача / пер. з англ.; за ред. д-ра техн. наук, проф. Ю. М. Рашкевича та д-ра пед. наук, доц. Ж. А. Таланової. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2015. – 106 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Попович Анжеліка Станіславівна - кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри української мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Коло наукових інтересів: лінгводидактика, лінгвостилістика, лінгвістичний аналіз тексту.